



מרכז המידע למודיעין ולטרור  
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)



### במוקד אירועי השבוע:

- ✓ איראן מציגה: תנאים לחידוש המשא ומתן עם המערב.
- ✓ משרד הנפט מודיע בעקבות החלטת הקונגרס להטיל עיצומים נוספים בתחום האנרגיה: בתוך שנתיים תהפוך איראן ליצואנית דלק.
- ✓ איראן מציעה לסייע לעצור את דליפת הנפט בארה"ב - אך דליפת הנפט במערב-איראן נמשכת.
- ✓ "זמן פסיכומטרי": קרוב ל-1.3 מיליון צעירים ניגשים השבוע לבחינות הכניסה לאוניברסיטאות.
- ✓ תמונות השבוע: חדירת צלחות לווין גם בקרב האוכלוסייה השבטית.

### איראן מציגה: תנאים לחידוש המשא ומתן עם המערב

במסיבת עיתונאים, שקיים השבוע נשיא איראן, פירט מחמוד אחמדינז'אד את תנאיה של איראן לחידוש המשא ומתן עם המערב בנוגע לתוכניתה הגרעינית. אחמדינז'אד הודיע, כי איראן החליטה להשעות את מגעיה הדיפלומטיים עם קבוצת המדינות 5+1 על מנת להעניש את המערב בעקבות הסנקציות שהוטלו עליה לאחרונה ותסכים לחדשם רק בתום חודש הרמדאן בסוף אוגוסט. נשיא איראן קבע, כי על מעצמות המערב להבהיר את עמדתן בנוגע לנשק הגרעיני שבידי ישראל ולהודיע, האם הן מחויבות לאמנה לאי-הפצת נשק גרעיני (NPT) ולתיקונים, שהוכנסו בה בועידת ה-NPT שהתקיימה לאחרונה בניו-יורק. תנאי נוסף לחידוש המשא ומתן הוא שמדינות המערב יבהירו את כוונותיהן בנוגע לשיחות עם איראן ויודיעו, האם הן מעוניינות בידידות עם איראן או בעוינות כלפיה. עוד דרש אחמדינז'אד לשנות את הרכב

המדינות הנושאות ונותנות עם איראן ולהרחיב את קבוצת המדינות המנהלות כיום את המשא ומתן: חמש המדינות הקבועות במועצת הביטחון של האו"ם וגרמניה למדינות נוספות (סוכנויות הידיעות, 28 יוני).

גם ביטאון משמרות המהפכה, צבחי-י צאדק (Sobh-e Sadegh), פירט בגיליונו האחרון שורת תנאים שעל איראן לדרוש בטרם תסכים לשוב לשולחן המשא ומתן עם המערב. במאמר פרשנות, שפרסם השבועון, נכתב, כי בעקבות הסנקציות שהוטלו עליה לאחרונה, על איראן לקבוע תנאים לחידוש השיחות.

לטענת השבועון, אימץ המערב מול איראן אסטרטגיה הכוללת שימוש בו-זמנית ב"עוצמה קשה" (סנקציות) וב"עוצמה רכה" (משא ומתן) כדי לאלץ את איראן להיכנע לדרישותיו ללא תנאי. המערב מבקש לנצל את המשא ומתן כדי לשכנע את המשטר האיראני לשנות את מדיניותו מחשש לפגיעה ביציבותו הכלכלית והפוליטית כתוצאה מהסנקציות, ליצור מחלוקת פנימית באיראן בנוגע לאסטרטגיה הנדרשת ביחס לתוכנית הגרעין, לשבור את רוח ההתנגדות הפנימית באיראן, להסית את דעת הקהל הפנימית והחיצונית נגד איראן ולהציג מצג שווא, כי העדר פיתרון למשבר הגרעין נעוץ בסירובה של איראן להסכים לדרישות המועלות במסגרת המשא ומתן. בכך מנסה המערב להכשיר את הקרקע להחלטות נוספות נגדה. לפיכך על איראן לאמץ נוסחה חדשה לניהול המשא ומתן המבוססת על כך, שאיראן היא שאינה בוטחת במערב ושהמערב הוא שצריך לנקוט בצעדים בוני-אמון כלפי איראן.

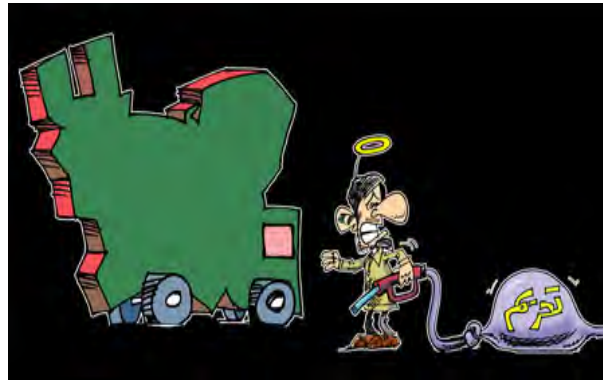
על איראן לקבוע תנאים לחידוש המשא ומתן, ובהם: ביטול כל ההחלטות שהתקבלו נגדה, החזרת תיק הגרעין ממועצת הביטחון לסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית, פיצוי על ההפסדים שנגרמו לה כתוצאה מההאשמות חסרות הבסיס נגדה, הכרה ברורה בזכותה לקיים תוכנית גרעין לצרכי שלום בכל התחומים, ובמיוחד בנוגע למעגל הדלק הגרעיני, הפסקת האימונים נגדה, תחילת השמדת הנשק הגרעיני של המדינות המחזיקות בו, גינוי ישראל בגין הפרת עקרונות הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית ופירוקה מהנשק הגרעיני שבידיה בהקדם האפשרי (צבחי-י צאדק, 28 יוני).

היומון השמרני כיהאן טען אף הוא השבוע, כי שיחות הגרעין בין איראן לבין המערב לא יוכלו להמשיך במתכונת בה התנהלו עד כה. במאמר מערכת, שפרסם היומון, נטען, כי המערב אינו מבין את מערכת השיקולים עליה מתבססת המדיניות האיראנית.

ראשית, איראן רואה בתוכניתה הגרעינית עקרון מרכזי בעוצמתה הלאומית ולא תהיה מוכנה לוותר עליו. תוכנית הגרעין היא חלק מכבודה הלאומי של איראן ואף אומה אינה מנהלת משא ומתן בנוגע לכבוד הלאומי שלה. שנית, איראן סבורה שלחץ חיצוני רק מחזק את הקונצנזוס הפנימי. התפישה המערבית לפיה סנקציות נגד איראן עשויות ליצור מחלוקת בין המשטר לבין העם הינה חסרת בסיס. החלטת מועצת הביטחון להטיל סנקציות נוספות על איראן היתה

בבחינת מתנה מצד המערב לאיראן, שתרמה לאיחוי הקרעים שנוצרו במדינה לאחר הבחירות לנשיאות.

שיקול איראני נוסף הוא שהסנקציות אינן יכולות להשפיע על איראן ואף אם תושג הסכמה בינלאומית רחבה בנוגע לסנקציות, הן לא ייושמו בסופו של דבר, כיוון שמדינות נוהגות להעדיף את האינטרסים הכלכליים שלהם על פני "תעמולה פוליטית".



"סנקציות", קריקטורה של ניכ-אהנג כות'ר (Nikahang Kowsar), רוז אונליין, 27 יוני

שיקול רביעי הוא שהמערב ייאלץ בכל מצב לשוב לשולחן המשא ומתן עם איראן. כל פעולה תקיפה בה נוקט המערב נגד איראן רק מקשיחה את עמדתה במשא ומתן. אם עד לפני שישה חודשים ניהל המערב משא ומתן עם איראן בנוגע להעשרת אורניום עד לרמה של 3.5 אחוזים, הרי שכיום הוא מנהל עימה משא ומתן על העשרת אורניום ברמה של 20 אחוזים. אם תמשיך המגמה הנוכחית, יגיע היום שבו העשרת אורניום באיראן תהיה דאגתו האחרונה של המערב, נכתב במאמר.

שיקול נוסף המנחה את איראן במדיניותה הוא שאין כל אפשרות למתקפה צבאית נגדה. כל מתקפה רק תחזק בעיני המערב את האיום האסטרטגי שאיראן מהווה בראייתו ולפיכך עצם האיום במתקפה צבאית נועד רק לשכנע את רוסיה, סין ואירופה להסכים להטלת סנקציות נוספות על איראן. השיקול האחרון הוא שגם המערב מכיר בכך, שאין לו כל אופציה אלא להכיר באיראן גרעינית ולהגיע עימה להסדר. אפילו האמריקאים מבינים, שאין להם כל דרך למנוע את התגרענותה של איראן והם יכולים לכל היותר להשתדל לפקח על השלכותיה של התגרענות כזו (כיהאן, 29 יוני).

### **משרד הנפט מודיע בעקבות החלטת הקונגרס להטיל עיצומים נוספים בתחום האנרגיה: בתוך שנתיים תהפוך איראן ליצואנית דלק**

על רקע החלטת הקונגרס האמריקאי בסוף השבוע שעבר לאשר חבילת עיצומים חדשה נגד איראן במטרה לפגוע במגזרי האנרגיה והבנקאות, הודיע השבוע משרד הנפט על תוכנית דו-שנתית להגדלה משמעותית בתפוקת הדלק בבתי הזיקוק באיראן.

סגן שר הנפט, עלי-רזא זיע'מי (Ali-Reza Zeyghami), הצהיר כי בתוך שנתיים תוכל איראן להפסיק לייבא דלק ואף תהפוך ליצואנית דלק. בראיון לסוכנות הידיעות פארס אמר זיע'מי, כי איראן מיישמת כעת חמישה פרויקטים, שנועדו להגביר את תפוקת ייצור הדלק בבתי הזיקוק שלה, וכי עם השלמתם בתוך כשנתיים צפויה התפוקה לעלות מ-43 מיליון ליטר ביום ל-130 מיליון ליטר ביום. כתוצאה מכך תוכל איראן, שנאלצת כיום לייבא בין 18 ל-20 מיליון ליטר דלק ביום, להפסיק לייבא דלק ואף תהפוך ליצואנית דלק בעצמה.

סגן השר ציין, כי לסנקציות שאושרו נגד איראן לא תהיה כל השפעה על איראן והן רק יחזקו עוד יותר את נחישותה להבטיח בעצמה את צרכי האנרגיה שלה. לדבריו, כבר כיום יש שורה של חברות זרות הממתינות בתור כדי למכור דלק לאיראן. הוא הוסיף, כי על אף הקשיים בגיוס מימון להשלמת פיתוח בית הזיקוק ע"ש אמאם ח'מיני באראכ הצליחה איראן לגייס את הכספים הנדרשים להשלמת הפרויקט באמצעות הקמת קונסורציום של בנקים פנימיים (פארס, 25 יוני). ציון, כי חברת טוטאל הצרפתית הודיעה השבוע, כי היא משעה מכירת תזיקי דלק לאיראן.



בתוך כך שיבח האתר השמרני רג'א ניוז את מדיניות הקצבת הדלק, בה נוקטת ממשלת אחמדינז'אד בשנים האחרונות, וטען, כי מדיניות זו היא המאפשרת לאיראן להכשיל את הסנקציות נגדה. במאמר, שפרסם השבוע האתר, נכתב, כי עליית מחירי הדלק במחצית הראשונה של העשור הקודם והקפאת פיתוח בתי הזיקוק בתקופת נשיאותו של מחמד ח'אתמי (1997-2005) הובילו לעליית יבוא הדלק והפכו את איראן ליבואנית הדלק מס' 2 בעולם. מגמה זו אפשרה לארה"ב להתחיל לדון בהטלת סנקציות על יצוא דלק לאיראן במטרה להפעיל עליה לחץ כבד. מדיניות הממשלה הנוכחית בנוגע להקצבת הדלק ולתכנון פיתוח בתי הזיקוק הובילה לעליה משמעותית בתפוקת הדלק. בתנאים הנוכחיים צפויה איראן להפוך ליצואנית דלק והסנקציות בתחום זה צפויות לפיכך לפגוע באינטרסים של ארה"ב יותר מאשר באלו של איראן. זאת ועוד, מדיניות קיצוב הדלק הובילה להקטנת הצריכה ולירידה בהיקף הברחות הדלק מאיראן מבלי שהובילה להשלכות אינפלציוניות משמעותיות.

האתר המליץ לממשלה לנקוט בצעדים נוספים, ובהם הפחתת צריכת הדלק בתחבורה הציבורית, צמצום הצריכה על-ידי מוניות פרטיות ושירותי לימוד נהיגה פרטיים והקצבת הדלק למשפחות ולא לרכבים על מנת לשפר את חלוקתו הצודקת באופן, שימנע ממשפחות

המחזיקות ביותר מרכב אחד לצורך יותר דלק. צעדים אלה יהפכו את איראן חסינה עוד יותר בפני הטלת סנקציות על יצוא דלק ויאפשרו לה להפוך ליצואנית דלק בהנחה שגם תפוקת הדלק בבתי הזיקוק תמשיך לעלות בשנים הקרובות (רג'א ניו, 25 יוני).

יצוין, כי בשנים האחרונות השקיעה איראן מאמצים ניכרים לשפר את היערכותה לקראת אפשרות להטלת סנקציות בתחום יצוא הדלק לאיראן. בהקשר זה יצוינו קיצוב הדלק והגברת תפוקת הדלק בבתי הזיקוק. בקיץ שעבר הודיע משרד הנפט, כי החל במימוש תוכנית לאומית שנועדה לאפשר התבססות מוחלטת על דלק מתוצרת איראנית בתוך 48 שעות בתרחישי חירום. תוכנית זו כוללת, בין היתר, העלאת כושר הייצור בבתי הזיקוק ברחבי המדינה, קיצוץ נוסף בצריכת הדלק וייצור דלק ממקורות חלופיים.

### **איראן מציעה לסייע לעצור את דליפת הנפט בארה"ב – אך דליפת הנפט במערב-איראן נמשכת**

רסתם קאסמי (Rostam Ghasemi), מפקד תאגיד הבינוי של משמרות המהפכה, ח'אתם אל-אנביא'א (Khatam-ol-Anbiya), הצהיר בשבוע שעבר על נכונות ארצו לשלוח מומחים בעלי ניסיון להגיש סיוע בהשתלטות על דליפת הנפט במפרץ מקסיקו. אם ארה"ב ובריטניה יגישו בקשה רשמית, אמר קאסמי, תבחן טהראן את הבקשה ותשלח מומחים מטעם משמרות המהפכה לסייע לשים קץ למשבר ולאסון הסביבתי. הוא ציין, כי על אף הסנקציות המוטלות נגד משמרות המהפכה, הם מוכנים לבצע את המשימה ההומניטארית וכי לאיראן יש ניסיון מוכח בטיפול בדליפות נפט במדינות המפרץ הפרסי (מהר, 21 יוני).

בעקבות הצהרתו של קאסמי הביעו גם בכירים איראנים נוספים נכונות להתגייס לסייע ארה"ב במאמציה להשתלט על דליפת הנפט. דובר משרד החוץ, ראמין מהמן-פ'רסת (Ramin Mehman-Parast) הצהיר, כי ארצו מוכנה לבחון בקשה אמריקאית רשמית לסייע איראני והדגיש, כי לאיראן יש ניסיון ומומחיות בעניין זה (פארס, 22 יוני). גם יו"ר ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ, עלא' אל-דין ברוג'רדי (Alaeddin Boroujerdi), הצהיר, כי ארצו מוכנה להגיש סיוע לארה"ב בעניין זה. בפגישה עם שגריר שוויץ בטהראן, המייצג את האינטרסים של ארה"ב באיראן, אמר ברוג'רדי, כי איראן מוכנה לסייע לארה"ב בשל חומרת האסון הסביבתי ועל אף עמדתה התוקפנית כלפי העם האיראני (פארס, 25 יוני).

אך בעוד שאיראן מביעה את נכונותה לסייע לארה"ב להשתלט על דליפת הנפט במפרץ מקסיקו, ממשיכה האש לבעור בשדה הנפט והגז "נפתי-שהר" (Naft-e Shahr) שבמחוז כרמאנשאה (Kermanshah) למעלה מחדש ימים לאחר שפרצה בו אש. באש, שפרצה ב-29 במאי מסיבות בלתי-ברורות בבאר מס' 24 בשדה שבמערב-איראן, נהרגו שלושה עובדים ולפחות עשרה נפצעו. מאז לא הצליחו עובדי חברת הנפט הלאומית להשתלט על האש ועל דליפת הנפט שהחלה כתוצאה מכך. סוכנות הידיעות מהר דיווחה השבוע, כי כמות הנפט הדולפת מהבאר מדי יום מוערכת ב-8000 עד 9000 חביות נפט (מהר, 26 יוני).



האתר תאבנאכ מתח השבוע ביקורת חריפה על שתיקת השלטונות ואמצעי התקשורת הממלכתית לנוכח דליפת הנפט הנמשכת בנפת-י שהר. במאמר, שכותרתו: "האם הזיהום במפרץ מקסיקו חשוב יותר משריפת נפת-י שהר האיראנית?", נכתב, כי נשיא ארה"ב, ברק אובמה, כבר ביקר מספר פעמים במפרץ מקסיקו, הצהיר, כי הוא עוקב מדי יום ביומו אחר המשבר ואף ביטל כמה מנסיעותיו לחו"ל בעקבות האירוע החמור. לעומת זאת שומרים הנשיא אחמדינז'אד וסגניו על שתיקה מוחלטת בנוגע לשריפה ולדליפת הנפט במערב-איראן, לא מסרו כל התייחסות לנושא ולא הביעו כל דאגה לנוכח האסון.

האתר מתח ביקורת גם על אמצעי התקשורת, שאינם מדווחים כמעט בכלל על האסון הנמשך בכרמאנשאה על אף נזקיו הכלכליים הכבדים והשלכותיו הסביבתיות החמורות. רשות השידור הממלכתית מדווחת בהרחבה ובראש מהדורות החדשות על כישלונותיו של הממשל האמריקאי להשתלט על דליפת הנפט במפרץ מקסיקו, אך אינה עוסקת כמעט בכלל באסון בשדה הנפט האיראני. שתיקת התקשורת אינה מעודדת את השלטונות להגביר את מאמציהם ואת נחישותם לעקוב, לפקח ולהשתלט על האש ועל דליפת הנפט.

גם חברי המג'לס, שמזמנים שרים בממשלה להתייצב בפניהם בשל עניינים פעוטים, אינם עוסקים כלל בנושא זה, נכתב במאמר. זאת ועוד, בעוד שהבכירים האיראנים מביעים את נכונות איראן לסייע לארה"ב במאמצייה להשתלט על הדליפה במפרץ מקסיקו, ממשיכה האש לבעור בשדה הנפט האיראני למעלה מ-30 יום לאחר שפרצה (תאבנאכ, 26 יוני).

### **זמן פסיכומטרי: קרוב ל-1.3 מיליון צעירים ניגשים השבוע לבחינות הכניסה לאוניברסיטאות**

קרוב ל-1.3 מיליון צעירים ניגשים בימים אלה לבחינות הכניסה השנתיות לאוניברסיטאות באיראן: ה"קונקור" (Concours). מספר הנבחנים השנה גדול בכ-35 אלף לעומת השנה שעברה. קרוב ל-774 אלף מהמועמדים הן נשים וכ-513 אלף הם גברים.

גם בחינות הכניסה לאוניברסיטאות עמדו השנה בצל המשבר הפוליטי הנמשך במדינה בשנה האחרונה. בימים האחרונים נשלחו למועמדים רבים מסרונים בעלי אופי פוליטי, שכללו אזהרות לפיהן מועמדים, שנטלו חלק בתהלוכות פוליטיות שהתקיימו לאחר הבחירות האחרונות לנשיאות, לא יוכלו להשתתף בבחינות. יו"ר ארגון הרישום האחראי על קיום הבחינות הבהיר, כי

אין כל בסיס לאזהרות אלה וכי המסרונים נשלחו על-ידי גורמים בעלי אינטרסים, שביקשו לשבש את המהלך התקין של הבחינות ולפגוע במועמדים לאוניברסיטאות. בכיר בחברת התקשורת האיראנית הזהיר, כי ביכולתן של מפעילות הטלפונים הסלולאריים באיראן לאתר את שולחי המסרונים (מהר, 27 יוני).



בחינות הקונקור נחשבות לאחת החוויות המשמעותיות ביותר עבור צעירים באיראן. מבין הנרשמים למוסדות להשכלה גבוהה באיראן מצליחים רק כעשרה אחוזים להתקבל לאוניברסיטאות הציבוריות הנחשבות. קבלה לאוניברסיטאות, ובעיקר לאלה הנחשבות, נחשבת אמצעי מרכזי למוביליות חברתית וכלכלית באיראן. סטודנטים רבים, הנכשלים במבחני הקבלה, נאלצים לעזוב את איראן לצורך לימודים במוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל. לפיכך הפכו בחינות הכניסה לתחרותיות במיוחד ולעיתים קרובות משקיעים הצעירים באיראן שנה שלמה בהערכות לקראתן. הניגשים לבחינה מדורגים בהתאם לתוצאותיהם בבחינה והאוניברסיטאות מתחשבות בדירוג זה לצורך קבלת החלטה בנוגע לקבלת המועמד. הלחץ על הצעירים רב עד כדי כך, שמדי שנה מדווח באיראן על מקרי התאבדויות של צעירים וצעירות, שלא הצליחו לעבור את הבחינות בהצלחה.

הבחינות מורכבות מ"שאלות אמריקאיות" בנושאים שונים, הנבחרים על-ידי הניגשים לבחינה בהתאם לאוניברסיטה ולפקולטה בה הם מעוניינים ללמוד. כך, למשל, כוללות הבחינות לפקולטות למדעי הרוח והחברה את הנושאים הבאים: שפה וספרות פרסית, ערבית, כלכלה, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, פילוסופיה, היסטוריה, גיאוגרפיה ומתמטיקה. המבקשים להתקבל לפקולטות למתמטיקה ולטכנולוגיה צריכים להיבחן, בין היתר, במתמטיקה, פיזיקה וכימיה. בנוסף על הנבחים להיבחן גם באנגלית ובדת האסלאם.

גם באיראן פועלים מוסדות הכנה לבחינות הקבלה, אך עלותו של קורס הכנה יכולה להגיע לאלפי דולרים, סכום הגבוה בהרבה מכפי יכולותיהם של רוב האזרחים. בשנים האחרונות הועלו מספר הצעות לביטול בחינות הקונקור לנוכח טענות בנוגע להשלכותיהן השליליות על מערכת החינוך התיכונית באיראן, שהפכה במידה רבה לאמצעי להכשיר תלמידים לקראת הבחינות, וכן טענות בנוגע להשלכות הנפשיות על הצעירים ולהשלכות הכלכליות על המשפחות הנדרשות לשלם עבור בתי ספר פרטיים ומורים פרטיים. בסוף 2007 אישר המג'לס הצעת חוק הדורשת מן הממשלה לבטל את בחינות הכניסה עד שנת 2011 ולהתבסס במקומן



על ציוני שלוש השנים האחרונות של בית הספר התיכון. עדיין לא ברור, עם זאת, האם הצעה זו  
אכן תיושם בסופו של דבר.

### **תמונות השבוע: חדירת צלחות לוויין גם בקרב האוכלוסיה השבטית**

